

2017-2019

Dyslexieprotocol

cvbnmqwertyuiopasdfghjk
wertyuiopasdfghjklzxcvbn
iopasdfghjklzxcvbnmqwer
ghijklzxcvbnmqwertyuiopa
xcvbnmqwertyuiopasdfghj

Jacob-Roelandslyceum

Inhoud

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Dyslexieteam	3
1.1 De rol van de RT-ers (intern)	3
1.2 De rol van de coördinator dyslexie.....	3
1.3 De rol van de zorgcoördinator.....	3
1.4 De rol van de externe RT-ers.....	3
1.5 Oudercontact en –betrokkenheid	3
1.6 Het dyslexieteam en Moderne Vreemde Talen	4
Hoofdstuk 2 Signalering	5
2.1 Bij aanmelding voor het voortgezet onderwijs	5
2.2 Signalering door vakdocenten.....	5
2.3 Signalering via de screening	6
2.4 De dyslexieverklaring	6
Hoofdstuk 3 Faciliteiten dyslectische leerlingen	7
3.1 Dyslexie faciliteiten	7
3.2 Leerkaarten	8
3.4 Aanpassing van het lesprogramma voor Duits en/of Frans	8
3.4.1 Aanpassing programma Frans of Duits in de onderbouw.....	8
3.4.2 Vrijstelling Frans of Duits in de bovenbouw.....	8
Hoofdstuk 4 Overige activiteiten dyslexieteam	9
Bijlage 1: Protocol aangepast programma Frans of Duits.....	10
Bijlage 2: Protocol leerkaarten Engels.....	14
Bijlage 3: Protocol leerkaarten Duits.....	15
Bijlage 4: Observatielijst lees- en spellingsproblemen.....	16
Bijlage 5: Vragenlijst voor de leerling.....	17
Bijlage 6: Vragenlijst voor de mentor	21
Bijlage 7: Vragenlijst voor de ouders.....	24
Bijlage 8: Vragenlijst voor de talendocent	28
Bijlage 9: Algemene tips.....	29
Bijlage 10 Bereikbaarheid dyslexieteam JRL	31

Inleiding

Dit dyslexieprotocol bevat informatie over het dyslexiebeleid van het Jacob-Roelandslyceum.

Het Jacob-Roelandslyceum is erop gericht leerlingen met de diagnose dyslexie de gelegenheid te geven een leerweg te volgen die past bij hun individuele capaciteiten. Het Jacob-Roelandslyceum stelt zich ten doel leerlingen met een hulpvraag binnen de grenzen van de door de school aan te bieden zorg, passende ondersteuning te bieden of leerlingen door te verwijzen naar externe RT-ers. Een dyslectische leerling kan in aanmerking komen voor compenserende en (in uitzonderingsgevallen) dispenserende maatregelen wanneer dyslexie officieel is vastgesteld.

In dit protocol geven we de procesbeschrijving, de overlegstructuur, de verschillende faciliteiten en de taakomschrijvingen weer.

Hoofdstuk 1 Dyslexieteam

Het Dyslexieteam op het Jacob-Roelandslyceum bestaat uit twee Remedial Teachers (RT-ers), een coördinator dyslexie en de zorgcoördinator.

1.1 De rol van de RT-ers (intern)

De RT-er screent leerlingen die mogelijk door een bepaalde leer- en/of gedragsstoornis op een lager niveau functioneren dan zij cognitief aan zouden moeten kunnen. Naar aanleiding van deze screening worden ouders geïnformeerd hoe ze het beste hun kinderen kunnen ondersteunen. Naast deze werkzaamheden adviseert zij schoolleiding, zorgcoördinator en docenten op het gebied van leer-, lees- en spellingsproblemen.

1.2 De rol van de coördinator dyslexie

De coördinator dyslexie is het aanspreekpunt voor leerlingen met dyslexie en verzorgt de gehele administratie en alle praktische zaken rondom dyslexie. Leerlingen kunnen ook bij haar terecht voor bijvoorbeeld:

- het aanvragen van een dyslexiepasje
- leerkaarten
- Amis
- Dedicon

1.3 De rol van de zorgcoördinator

De zorgcoördinator richt zich op de zorgactiviteiten op het Jacob-Roelandslyceum. Hieronder vallen ook leerlingen met dyslexie. De zorgcoördinator leidt en stuurt het dyslexieteam.

1.4 De rol van de externe RT-ers

Het dyslexieteam heeft 2-jaarlijks een overleg met de ons bekende externe RT'ers. Dit overleg is bedoeld om de gang van zaken rondom het dyslexiebeleid van de school te bespreken, te evalueren en te optimaliseren.

1.5 Oudercontact en –betrokkenheid

Ouders worden altijd betrokken bij de extra zorginzet rond hun kind.

Het dyslexieteam organiseert elk schooljaar per leerjaar één ouderavond voor de ouders van dyslectische leerlingen. De bijeenkomst is een algemene ouderavond gericht op de doelgroep waarin het dyslexiebeleid en de speerpunten voor het aankomende jaar besproken worden. Ook gaan de RT-ers inhoudelijk in op de ondersteuning die gegeven wordt in dit leerjaar en de manier waarop ouders hun dyslectische kind kunnen ondersteunen in deze fase. Wanneer het nodig is kunnen er buiten deze ouderavonden om contactmomenten zijn met de zorgcoördinator en/of de RT-er intern.

1.6 Het dyslexieteam en Moderne Vreemde Talen

Er worden door het dyslexieteam bijeenkomsten gepland met de docenten van de Moderne Vreemde Talen en Nederlands om de uitvoering van het dyslexieprotocol te bevorderen. Daarnaast zullen de docenten geschoold worden in het ontwikkelen en het gebruik van dyslexiehulpmiddelen, zoals leerkaarten en mogelijke auditieve ondersteuning. Tot slot is het van belang docenten inzicht te geven in de effecten van de hulpmiddelen.

Hoofdstuk 2 Signalering

Jaarlijks stromen verschillende groepen leerlingen met lees- en spellingsproblemen of met dyslexie de school binnen.

Er zijn drie momenten waarop (ernstige) problemen met lezen en spellen kunnen worden gesignaleerd:

- bij aanmelding van de leerling voor het voortgezet onderwijs;
- door signalen van vakdocenten;
- na het afnemen en scoren van screeningtoetsen.

2.1 Bij aanmelding voor het voortgezet onderwijs

De informatieoverdracht van PO naar VO, kan signalen bevatten dat een leerling problemen heeft met lezen en/of spellen. Hetzelfde geldt voor de informatie op het aanmeldingsformulier van de ouders. Wanneer dit het geval is, moet nog worden uitgezocht wat deze problemen precies inhouden, hoe lang ze al bestaan, hoe ernstig ze zijn, welke hulp de leerling al heeft gehad en wat de resultaten hiervan zijn. Dit wordt door de Remedial Teacher intern gedaan.

Het kan ook voorkomen dat een leerling al een dyslexieverklaring heeft. Hij kan dan gebruikmaken van de faciliteiten voor dyslectische leerlingen.

2.2 Signalering door vakdocenten

Signalering van lees- en/of spellingsproblemen kan ook plaatsvinden via observatie van een leerling.

Wanneer een docent dyslexie vermoedt bij een leerling licht hij de mentor hierover in. Wanneer de mentor deze vermoedens deelt kan hij naar de zorgcoördinator gaan. Deze zal hem een viertal vragenlijsten geven die de mentor kan inzetten ter verduidelijking van de situatie (zie bijlage 5 t/m 8). Wanneer door deze vragenlijsten het vermoeden wordt versterkt zal de zorgcoördinator de leerling aanmelden voor de dyslexiescreening.

Signalen voor dyslexie:

- De leerling kan het werktempo in de klas niet bijhouden.
- De cijfers voor de taalvakken dalen.
- De leerling moet onevenredig veel tijd aan huiswerk besteden.
- De leerling vertoont teruggetrokken of juist opvallend storend gedrag in de klas.
- De leerling is angstig over zijn studieresultaten.

Om observatie tot een goed instrument te maken is de observatielijst 'lees- en spellingsproblemen' als bijlage toegevoegd (zie bijlage 4). Deze observatielijst kunnen vakdocenten gebruiken wanneer zij van een duidelijk en overzichtelijk hulpmiddel gebruik willen maken.

2.3 Signalering via de screening

Niet bij alle leerlingen die problemen hebben met lezen en/of spellen wordt dit opgemerkt en doorgegeven vanuit het basisonderwijs. Deze leerlingen kunnen gesignaleerd worden door een screeningtoets af te nemen. Deze screeningtoets wordt aan het begin van het schooljaar in de brugklas afgenomen. Ook andere leerlingen die nieuw op het Jacob-Roelandslyceum zijn of bij wie problemen met lezen en spellen zijn gesignaleerd kunnen deze toets maken. De screening bestaat uit het maken van het zogenaamde PI dictee.

Nadat de screeningtoetsen zijn afgenomen en nagekeken, worden de gegevens per klas op een overzichtsformulier gezet. Bij leerlingen die op een of meer toetsen bij de 10 procent van de zwakste behoren, wordt een tweede screening gestart. Deze tweede screening bestaat uit de EMT en de Klepel (technische leestoetsen) en een tweede dictee.

Wanneer de leerling weer zwak scoort wordt het dossier bekeken door de interne RT-er. Hierna volgt een advies aan de ouders. Dit advies kan 3-delig zijn:

- geen actie nodig;
- advies om RT te gaan volgen om de hardnekkigheid aan te tonen;
- advies om dyslexieonderzoek te laten doen.

2.4 De dyslexieverklaring

De school mag geen officiële diagnose van dyslexie vaststellen. Dit kan alleen door een daartoe bevoegde psycholoog of orthopedagoog van een onderzoeksbureau. Leerlingen die een dyslexieverklaring hebben komen in aanmerking voor dyslexiefaciliteiten.

Wanneer blijkt dat een leerling zijn officiële dyslexieverklaring heeft, wordt er een gesprek gepland waar de ouders, de leerling en de RT-er intern bij aanwezig zijn. In dit gesprek bespreekt de RT-er met de ouders hoe de leerling zo goed mogelijk geholpen kan worden.

(Zie ook de algemene tips in bijlage 9).

Hoofdstuk 3 Faciliteiten dyslectische leerlingen

Op het Jacob-Roelandslyceum zijn de volgende faciliteiten voor leerlingen met een officiële dyslexieverklaring aanwezig:

3.1 Dyslexie faciliteiten

Schrijf een D boven elke toets die je maakt!

Extra tijd

Je krijgt extra tijd of ingekorte toetsen bij alle lesvullende toetsen, bij luistertoetsen krijg je extra leestijd. Bij ED toetsen en toetsen tijdens het CSE krijg je 20% extra lees- en verwerkingstijd.

Aangepaste normering

Bij zaakvakken is er geen puntaftrek voor spelling of grammaticafouten en bij de talen worden herhalingen van spelfouten niet meegerekend tijdens correctie.

Lay-out

Het lesmateriaal en toetsmateriaal wordt duidelijk, overzichtelijk en in getypte vorm aangeboden. Als je het fijn vindt mag een toets of overhoring vergroot worden op A3-formaat. Dit moet je zelf aanvragen bij je docent. In alle opgaven mag je markeren en of aantekeningen maken, ook tijdens de toetsen.

Toetsen

Ruimschoots van te voren (minstens een week) wordt je op de hoogte gesteld van de te leerstof die getoetst wordt.(In het PTA is alle stof voor het hele jaar te vinden)

Mondelinge toetsen

Indien van toepassing kan een idioom bij de moderne vreemde talen mondeling getoetst worden i.p.v.schriftelijk. Afspraken hierover worden afgestemd op het PTA. Het initiatief hiervoor ligt bij de leerling, je moet dit zelf aanvragen bij je docent.

RT

Jouw remedial teacher kan opgaven + gemaakt werk voor probleemanalyse aanvragen bij mevr. F. Beemer, dyslexiecoördinator. (f.beemer@jrl.nl.)

Hulpmiddelen

Als je gebruik wilt maken van gesproken schoolboeken moet je je hiervoor melden bij mevr. F. Beemer. Mocht je nog andere hulpmiddelen willen gebruiken dan kan dit alleen na overleg en toestemming van de zorgcoördinator.

3.2 Leerkaarten

Met ingang van het schooljaar 2011 -2012 is het protocol voor het gebruik van leerkaarten in de onderbouw in gang gezet. Leerkaarten mogen gebruikt worden tijdens toetsen voor de vakken Duits en Engels, dit alleen op advies van de RT-er waarbij de leerling in begeleiding is.

De leerkaarten op het JRL zijn gestandaardiseerd en er wordt alleen met de eigen leerkaarten gewerkt. De kaart dient ter ondersteuning om de dyslectische leerling tegemoet te komen. Door het gebruik van deze kaart krijgt de leerling meer tijd om de nieuwe grammatica in te prenten. Na deze periode dient de leerling de stof zelf te beheersen en de leerkaart weer in te leveren.

De kaarten zijn persoonlijk en worden per leerling uitgereikt met zijn of haar naam erop.

Uitzonderingen hierop zijn in enkele gevallen mogelijk, dit echter altijd na overleg met en goedkeuring van de zorgcoördinator.

Procedure:

- Om een leerkaart aan te vragen volstaat een mailtje van de RT-er aan de coördinator dyslexie.
- De uitgedeelde kaarten worden door de coördinator dyslexie gemonitord.
- Aangezien de leerkaart vaststaat per periode wordt geadviseerd om de kaart per periode aan te vragen in plaats van alleen voor een bepaald proefwerk.

Voor meer informatie zie ook bijlage 2 en 3.

3.4 Aanpassing van het lesprogramma voor Duits en/of Frans

3.4.1 Aanpassing programma Frans of Duits in de onderbouw

In de onderbouw kan geen vrijstelling voor een of meerdere vreemde talen worden gegeven. Wel kan in bijzondere gevallen een aangepast programma worden gegeven voor Frans óf Duits in leerjaar 3. Het gaat hier om leerlingen met dyslexie voor wie de vreemde talen een zeer ernstig struikelblok vormen en die daardoor misschien gedwongen zijn naar een opleiding van een lager niveau uit te wijken dan waarvoor zij in principe de capaciteiten hebben. De directeur onderwijs is degene die hiervoor toestemming kan geven.

Onder een aangepast programma wordt verstaan: vermindering c.q. vervanging van bepaalde onderdelen van dat vak in overleg met de vakdocent en de zorgcoördinator.

Voor de procedure zie bijlage 1.

3.4.2 Vrijstelling Frans of Duits in de bovenbouw

De school kan een leerling in de bovenbouw vrijstellen van het volgen van onderwijs in de 2de moderne taal. Hiervoor heeft de leerling een dyslexieverklaring nodig. Als de school besluit de leerling vrij te stellen, dan wordt de 2de moderne taal vervangen door een ander groot vak. De school bepaalt of de leerling een keuze uit vervangende vakken wordt geboden of dat een vak wordt voorgeschreven. Het bevoegd gezag is niet verplicht vrijstelling te verlenen.

Hoofdstuk 4 Overige activiteiten dyslexieteam

Voor leerlingen zijn er verschillende ondersteuningsmodules, over de inhoud van deze modules worden ouders geïnformeerd op de ouderavonden. Alle modules hebben het doel om leerlingen bewust om te leren gaan met hun dyslexie en de ondersteuningsvragen die hierbij komen kijken. Naast de modules kunnen leerlingen indien wenselijk een kort individueel begeleidingstraject volgen bij een van de RT-ers. De zorgcoördinator bepaalt voor welke leerlingen deze vorm van ondersteuning nodig is.

De volgende modules vinden jaarlijks plaats:

- Module “omgaan met dyslexie in de brugklas”. deze module start periode 1 en heeft elke periode een herhalingsles.
- Examentraining, voor de examenklassen. Deze module heeft een aantal bijeenkomsten in het examenjaar.
- Examentraining voor voorexamenklassen. Deze module start in periode 4.
- Bijeenkomsten in elk leerjaar minimaal 1x per jaar.

Bijlage 1: Protocol aangepast programma Frans of Duits

Voorwaarden voor een aangepast programma van een MVT in het derde leerjaar van Havo of VWO.

Leerlingen kunnen **geen ontheffing krijgen voor Frans of Duits**. De school kan **zelf invulling** geven aan het onderwijs in de 2^e MVT. Er zijn hiervoor geen kerndoelen. (zie inrichtingsbesluit)

Wanneer komt een leerling in aanmerking voor een aangepast programma voor Duits of Frans?

1. Leerling heeft voorgaande jaren RT gehad en blijft RT krijgen.
2. De RT-er licht met gegronde redenen de aanvraag tot gedeeltelijke ontheffing toe, in een gesprek met de zorgcoördinator en afdelingsleider.
3. Leerling heeft zich aantoonbaar ingespannen naar oordeel van de docenten om aan de gestelde eisen van een MVT te voldoen.
4. Leerling heeft de juiste werkhouding en is gemotiveerd, dit wordt bevestigd door de afdelingsleider.
5. De inspanning voor 2 moderne vreemde talen is dusdanig groot dat andere vakken er zichtbaar onder lijden.
6. Leerling kan vrijwel zeker geen diploma behalen dat bij zijn capaciteiten past, wegens een ernstige stoornis die betrekking heeft op een taal of een zintuiglijke stoornis, die effect heeft op taal.
7. Wanneer in de onderbouw gekozen is voor dispensatie, dan kan Frans of Duits in de 2^e fase niet meer worden gekozen.
8. In het psychologisch rapport moet expliciet vermeld staan dat dispensatie gewenst is.

Aangepast programma:

In overleg met de docenten Frans en/of Duits wordt een plan op maat gemaakt. Dit plan wordt verwerkt in een handelingsplan en ondertekent door ouder en leerling.

Stappen aanvraag aangepast PTA Frans en/of Duits in de derde klas van Havo en VWO

1. De ouders richten een schriftelijk verzoek aan de directeur onderwijs en leveren hierbij de volgende zaken aan:
 - Brief RT-er met de bevestiging dat de leerling minimaal een half jaar RT heeft gehad.
 - Brief RT-er om dispensatie schriftelijk te onderbouwen
 - Een psychologisch onderzoeksverslag met expliciete indicatie voor dispensatie
 - Motivatiebrief ouders
 - Motivatiebrief leerling
2. De afdelingsleider informeert bij de docenten naar werkhouding en cijfers.

3. Na bestudering dossier volgt eventueel een gesprek met leerling, ouders, mentor, zorgcoördinator en Rt-er intern én Rt-er extern.
4. Zorgcoördinator en afdelingsleider geven advies aan bevoegd gezag
5. Bevoegd gezag informeert ouders over het genomen besluit.
6. Tijdpad doorloop 6 weken vanaf het moment dat het dossier compleet is.

Voorwaarden voor ontheffing in de bovenbouw.

1. Leerling die ontheffing heeft gekregen voor een MVT in het vmbo behoudt het recht op dispensatie in de bovenbouw van het havo
2. Leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis, die effect heeft op taal.
3. En of een andere moedertaal heeft dan Nederlands of Fries
4. En of onderwijs volgt in het profiel natuur en techniek of natuur en gezondheid
5. En het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

Wetgeving

Inrichtingsbesluit WVO artikel 21

2. Havo en vwo in de eerste drie leerjaren (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 21*)

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling.

Alleen in een aantal specifieke gevallen – en dan gaat het niet alleen om leerlingen met dyslexie – is er een aantal mogelijkheden voor ontheffingen:

- Leerlingen die Spaans, Russisch, Italiaans, Arabisch of Turks volgen kunnen ontheffing krijgen voor Frans óf Duits. Het is niet mogelijk beide vakken te vervangen;
- Leerlingen die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd en daarbij geen of te weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen kunnen ontheffing krijgen voor Frans, Duits of beide talen;
- Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen wanneer zij voor de eerste maal tot een school voor havo of vwo zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste.

2. Bovenbouw havo (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e*)

Per 1 augustus 2007 is een tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw van het havo in drie van de vier profielen niet verplicht. Havo-leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan cultuur en maatschappij.

3. Bovenbouw vwo (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e*)

Leerlingen in de bovenbouw van het atheneum moeten naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen. Hiervoor kunnen Frans, Duits, Spaans, Italiaans, Russisch, Arabisch, Turks of Fries aangeboden worden. Leerlingen kunnen hiervan ontheffing krijgen als zij:

- Een stoornis hebben die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis hebben die effect heeft op taal;
- en/of een andere moedertaal hebben dan Nederlands of Fries;
- en/of onderwijs volgen in het profiel natuur en techniek of natuur en gezondheid, en het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

Het is de verantwoordelijkheid van de school dit per geval te bekijken. Hiervoor is geen toestemming vooraf van de inspectie nodig. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van ten minste 440 uren. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Het eindexamen

Artikel 55 van het *Eindexamenbesluit* geeft de directeur de vrijheid de examencondities aan te passen aan de mogelijkheden van een gehandicapte kandidaat. Als het alleen gaat om een verlenging van de examentijd met maximaal 30 minuten, dan volstaat de diagnose uit de deskundigenverklaring. Indien andere faciliteiten noodzakelijk zijn, dan dient de deskundigenverklaring aan te geven waaruit deze zouden kunnen bestaan. Als die adviezen al eerder zijn vermeld in een deskundigenverklaring, dan hoeft er geen nieuwe verklaring te worden afgegeven. Men gaat er dan wel vanuit, dat de diagnose al eerder is gesteld en de leerling ook begeleid is op basis van die adviezen.

Alle eindexamenkandidaten, dus ook leerlingen zonder dyslexie, mogen met toestemming van de directie een laptop met tekstverwerkingsprogramma en spellingcorrector gebruiken bij het examen. Voor de voorwaarden zie www.steunpuntdyslexie.nl.

In de *Septembermededeling* is informatie te vinden over de toegestane hulpmiddelen voor leerlingen met dyslexie (Mededelingen over de eindexamens 2009 voor vwo, havo, vmbo en vavo), zoals audio-ondersteuning en spellingcontrole.

Bijlage 2: Protocol leerkaarten Engels

- De leerkaarten zijn gebaseerd op de te behandelen stof per periode.
- Leerlingen van wie de externe RT-er een leerkaart heeft aangevraagd, mogen een leerkaart gebruiken per aangegeven periode.
- Leerlingen die later instromen bij een RT-er mogen alleen gebruik maken van de leerkaart die in de betreffende periode geldig is.
- Mentoren en talendocenten worden op de hoogte gesteld van de verleende faciliteit per periode.
- De leerkaarten komen te liggen bij de coördinator dyslexie.
Leerlingen en Rt-ers zijn op de hoogte van de periode waarin ze de leerkaarten mogen gebruiken.
- De coördinator dyslexie houdt de registratie bij en verleent niet opnieuw een leerkaart.
- De externe RT-ers moeten minimaal 1 week voor het geplande proefwerk de aanvraag ingediend hebben. Na die tijd wordt de aanvraag niet meer gehonoreerd.
- De signaalwoorden kunnen worden weergegeven d.m.v. van een afkorting.
Deze afkortingen worden uitgelegd op een bijlage die **niet** gebruikt mag worden tijdens de toets.
Voorbeelden mogen niet in de leerkaart voorkomen.
- Voor bovenbouwleerlingen wordt door de interne RT-er per leerling bekeken of deze leerling een leerkaart daadwerkelijk mag gebruiken. Hier worden hoge voorwaarden aan gesteld in de vorm van een recent onderzoeksrapport van psycholoog of orthopedagoog.

Bijlage 3: Protocol leerkaarten Duits

- De leerkaarten zijn gebaseerd op de te behandelen stof per periode.
(zie bijgevoegd overzicht)
- Leerlingen van wie de externe RT-er een leerkaart heeft aangevraagd, mogen een leerkaart gebruiken per aangegeven periode.
- Leerlingen die later instromen bij een RT-er mogen alleen gebruik maken van de leerkaart die in de betreffende periode geldig is.
- Mentoren en talendocenten worden op de hoogte gesteld van de verleende faciliteit per periode.
- De leerkaarten komen te liggen bij de coördinator dyslexie.
Leerlingen en Rt-ers zijn op de hoogte van de periode waarin ze de leerkaarten mogen gebruiken.
- De coördinator dyslexie houdt de registratie bij en verleent niet opnieuw een leerkaart.
- Externe RT-ers moeten minimaal 1 week voor het geplande proefwerk de aanvraag ingediend hebben. Na die tijd wordt de aanvraag niet meer gehonoreerd.
- In de 3^e klas mag na periode 3 geen naamvallenschema meer gebruikt worden als de leerling verder wil met Duits.
- In de 3^e klas mag geen ww-schema gebruikt worden als de leerling verder wil met Duits.

Bijlage 5: Vragenlijst voor de leerling

Vragenlijst voor leerlingen bij stagnerende leerresultaten bij de talen.

Naam	:	-----
Klas	:	-----
Telefoon	:	-----
Mail	:	-----
Mentor	:	-----
Docent Nederlands	:	-----
Docent Engels	:	-----
Docent Frans	:	-----
Docent Duits	:	-----
Datum	:	-----

1. Waar heb je momenteel problemen mee?

Omcirkel je antwoord:

Woordjes leren?

Begrijpend lezen?

Grammatica?

Luistervaardigheid?

Anders; -----

Spelling

2. Hoe leer je je woordjes, beschrijf dit zo uitgebreid mogelijk, vanaf het moment dat je met een nieuwe woordenlijst begint. Dit is erg belangrijk.
Denk hierbij er ook aan hoe lang je van te voren begint.

3. Hoe lang doe je over het leren van de woordjes voor een proefwerk?

4. Heb je dan ook de tijd om een s.o. leren erbij gerekend?

5. Hoe lang van te voren begin je met leren?

6. Hoe vaak schrijf je de woordjes op?

7. Leer je de woordjes door middel van een overhoorprogramma? Hoeveel woordjes voer je per hoofdstuk in een overhoorprogramma?

8. Kijkt een van je ouders de woordjes na op spelling?

9. Is dit nodig?

Lezen:

10. Hoe pak je het begrijpend lezen van een tekst aan?

11. Heb je moeite met de belangrijkste informatie uit een tekst halen?

12. Hoe pak je dat aan? Stel je jezelf vragen?

13. Als je een stuk tekst niet hebt begrepen wat doe je dan?

14. Heb je vaak de toets niet op tijd af? Hoe komt dit volgens jou?

Planning

15. Heb je problemen met de plannen?

16. Heb je vakken die je altijd uitstelt om te leren? Welk vak en waarom?

17. Begin je vaak te laat met leren? Of kom je er tijdens het leren achter dat je te laat bent begonnen? Overkomt je dit vaak?

18. Krijg je hulp van je ouders?

19. Krijg je hulp van buitenaf?

20. Heb je al eerder hulp gehad?

21. Kun je andere mogelijke oorzaken geven voor de problemen?

Bijlage 6: Vragenlijst voor de mentor

Vragenlijst voor de mentor bij stagnerende leerresultaten bij de talen.

Naam leerling:

Hoe ziet u het functioneren van de leerling t.a.v.

1. Gedrag:

2. Motivatie

3. Inzet

4. Planning

5. Concentratie

6. Hoe is de verhouding inzet/prestatie?

7. Heeft de leerling vaak de toetsen niet op tijd af?

8. Wat is uw indruk van de leerling?

9. Kunt u bij de talendocenten vragen om de volgende informatie?

a. Graag zou ik proefwerken willen ontvangen van de talendocenten.

-----IN DE BIJLAGE 9 IS DEZE VRAAG APART BIJGEVOEGD.-----
-----U KUNT DEZE DIRECT DOORGEVEN AAN DE BETREFFENDE TALENDOCENT.-----

b. Hoe is de leesvaardigheid? Kan de leerling de problemen voldoende omzeilen bij het begrijpend lezen?

-zie bijlage 9-----

c. Woordenschat?

-zie bijlage 9-----

d. Kan de leerling problemen omzeilen bij de woordenschat?

---zie bijlage9-----

e. Hoe is de luistervaardigheid/uitspraak?

---zie bijlage 9-----

f. Heeft de leerling problemen bij de grammatica?

---zie bijlage 9-----

g. Hoe is zijn huiswerkhouding?

---zie bijlage 9-----

10. Wat is uw mening over de stagnerende resultaten?

Bijlage 7: Vragenlijst voor de ouders

Vragenlijst voor de ouders bij stagnerende leerresultaten bij de talen.

Naam	:	-----
Klas	:	-----
Telefoon	:	-----
Mail	:	-----
Mentor	:	-----
Docent Nederlands	:	-----
Docent Engels	:	-----
Docent Frans	:	-----
Docent Duits	:	-----
Datum	:	-----

De mentor/uw kind/uzelf heeft aangegeven dat er onvoldoende gepresteerd wordt. Om te kunnen achterhalen wat hiervan de mogelijke oorzaak is, verzoeken wij u de vragenlijst zo volledig mogelijk in te vullen.

1. Komen er lees- en spellingsproblemen en/of dyslexie in de familie voor? Zo ja, bij welke gezins- of familieleden?

2. Is uw kind eerder getest op lees- en of spellingproblemen? Zo, ja wat waren de resultaten van het onderzoek? Bij geen bezwaar, dan zouden wij graag een kopie van het verslag ontvangen.

Basisschoolperiode:

3. Heeft uw kind in deze periode problemen ervaren bij het leren lezen? Heeft uw kind extra hulp gehad bij het leren lezen?

4. Zijn er opvallende problemen geweest bij de ontwikkeling van de taal of spraak?

5. Wanneer heeft uw kind Avi 9 gehaald? Ging dit moeizaam? Heeft uw kind veel extra moeten oefenen? (graag exact invullen, als u dit niet weet bij de basisschool navragen wanneer dit was.)

6. Heeft uw kind problemen gehad met het automatiseren van de tafels? Ging het leren van de topografie met veel inspanning?

7. Heeft uw kind veel problemen met de spelling gehad?

8. Wat was het schooladvies van de basisschool?

Voortgezet onderwijs:

9. Wat zijn op dit moment de grootste problemen van uw kind op leergebied?

10. Wanneer zijn deze problemen ontstaan?

11. Wat is er gedaan om deze problemen te verhelpen? Wat was het effect?

12. Heeft uw kind nu al ondersteuning? Zo ja, hoe wordt uw kind geholpen?

13. Hoe is de huiswerkhouding van uw kind?

14. Hoe lang van te voren begint uw kind met het leren van

a. Woordjes

b. Proefwerken

c. Zaakvakken

15. Hoe is de motivatie van uw kind?

16. Hoe is de concentratie van uw kind? Kan uw kind langere tijd aan zijn huiswerk werken?

17. Zijn er andere oorzaken die de leerproblemen kunnen verklaren?

18. Welke informatie vindt u nog belangrijk?

19. Wij hebben ook aan uw kind gevraagd ook een vragenlijst in te vullen. Heeft u hier misschien nog opmerkingen over?

Bijlage 8: Vragenlijst voor de talendocent

De vragenlijst voor leerlingen met stagnerende leerresultaten bij de talen.

Naam leerling:

- a. Hoe is de leesvaardigheid? Kan de leerling de problemen voldoende omzeilen bij het begrijpend lezen?

- b. Woordenschat?

- c. Kan de leerling problemen omzeilen bij de woordenschat?

- d. Hoe is de luistervaardigheid/uitspraak

- e. Heeft de leerling problemen bij de grammatica?

- f. Hoe is zijn huiswerkhouding?

- g. Wat is uw mening over de stagnerende resultaten?

.

Bijlage 9: Algemene tips

Algemene tips dyslexie

Gericht op de 4 vaardigheden

- Luistervaardigheid
- Leesvaardigheid
- Schrijfvaardigheid/grammatica
- Spreekvaardigheid

Luistervaardigheid

- BBC: ondertiteling in het Engels d.m.v. teletekst 888.
- DVD's : met Engelse, Franse of Duitse ondertiteling.
- Luisterboeken of daisy-cd's (bevordert ook leessnelheid) via loket aangepast lezen of de plaatselijke bibliotheek.

Leesvaardigheid

- Dit is een natuurlijke manier van woordenschatverwerving.
- Dit vergroot mogelijk het begrip van vraagstellingen bij proefwerken in de bovenbouw
- Lezen telt zwaar mee bij het Centraal schriftelijk examen.

Spreekvaardigheid

- Grijp iedere kans aan om in een moderne vreemde taal te spreken.

Schrijfvaardigheid

- Werk met leerkaarten en leerstrategieën, deze helpen je overzicht te houden.
- Werk met oefensites van de methodes zelf.
- Engelse grammatica kun je o.a. goed oefenen met www.bastrimbos.com
- Maak gebruik van de op internet beschikbare overheerprogramma's zoals:
 - Overhoor (<http://home.wxs.nl/~efkasoft/overhoor/overhoor.html>)
 - Teach2000 (www.teach2000.nl) met mondelinge overheerfunctie.
 - Wrts (www.wrts.nl) ook met een uitspraakfunctie.

Extra tips voor ouders

- Help uw kind bij de planning (o.a. bij het aanleren van vocabulaire).
- Ondersteun uw kind waar mogelijk, heb vertrouwen in uw kind.
- Motiveer uw kind te lezen.
- Maak gebruik van daisy-cd's bij leesproblemen d.m.v. AMIS.
- Oefen met uw kind de leenwoordenkaart van het vak Frans.
- Leen cd's bij de bibliotheek of via het loket aangepast lezen.
- Blijf uw kind motiveren op allerlei vlakken m.n. om te lezen en te luisteren en de woordenschat te vergroten.

Wat handige sites

- [Www.digischool.nl](http://www.digischool.nl)
- www.balansdigitaal.nl
- www.lbrt.nl
- www.stichtingdyslexie.nl
- www.daisy.org/amis/download/translations kies dan de **Dutch version**.
- www.aangepast-lezen.nl

Bijlage 10 Bereikbaarheid dyslexieteam JRL

Maartje Maas en Gineke van der Weide (Remedial Teachers intern)

Aanwezig: dinsdagochtend

Email: rt@jrl.nl

Anita van de Ven (Zorgcoördinator)

Aanwezig: maandagochtend, dinsdag, woensdag en donderdag.

Email: a.ven@jrl.nl

Fleur Beemer (Praktische zaken)

Aanwezig: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdagochtend

Email: f.beemer@jrl.nl